

UITNODIGING

Het Belgische team van het Europese onderzoeksproject STAR-FLOOD nodigt u graag uit voor zijn nationale workshop op 26 maart in het Huis van het Nederlands in Brussel:

Overstromingen beheren in Vlaanderen en Wallonië: resultaten van vergelijkend onderzoek door STAR-FLOOD

Hoe worden overstromingsrisico's in België vandaag aangepakt en is deze aanpak robuust? Met deze vraag startten onderzoekers van de UA en de KU Leuven in 2013 het STAR-FLOOD onderzoek. Op basis van gesprekken met betrokken organisaties en een uitgebreide analyse van beleidsdocumenten maakten zij een evaluatie van het overstromingsrisicobeleid gevoerd op federaal, gewestelijk en lokaal niveau. De onderzoekers richtten zich niet enkel op de beleidsontwikkeling maar ook op implementatie van het beleid op het terrein. Hiervoor werden drie stedelijke cases onder de loep genomen, namelijk Antwerpen, Geraardsbergen en Lessines.

Op 26 maart willen de partners van het STAR-FLOOD project hun onderzoeksresultaten aan u voorstellen. De parallele sessies gaan dieper in op een aantal deelaspecten van het beleid gevoerd in de verschillende gewesten, namelijk overstromingsparaatheid, ruimtelijke ordening en bekkengericht beheer. Samen met u, identificeren wij op welke vlakken Vlaanderen en Wallonië van elkaar kunnen leren. Het Belgische overstromingsbeleid zal ook in een internationaal vergelijkend perspectief worden geplaatst. Tijdens de uitleidende presentatie worden de eerste resultaten meegegeven van comparatief onderzoek naar overstromingsbeleid in België, Nederland, Frankrijk, Engeland, Polen en Zweden.

STAR-FLOOD staat voor "Strengthening and Redesigning European Flood Risk Governance Arrangements". Het project, onderdeel van het 7de kaderprogramma van de Europese Unie, concentreert zich op het analyseren, evalueren en ontwerpen van beleid, gericht op overstromingsrisico's die rivieren met zich meebrengen in stedelijke omgevingen, verspreid over heel Europa. De resultaten van het project beogen relevant te zijn voor beleid en regelgeving op het Europese, nationale en regionale niveau. STAR-FLOOD loopt van 1 oktober 2012 tot 31 maart 2016. Meer info: www.starflood.eu.

Programma

Naast een plenair inleidend en uitleidend gedeelte, voorziet het programma in twee delen waarin u telkens kan kiezen uit twee parallele sessies.

12:15-13:00 Ontvangst met broodjeslunch

13:00-13:40 Plenaire zitting: **Voorstelling van het project en de onderzoeksresultaten**
Spreker: dr. Ann Crabbé, post-doctoraal navorser, Universiteit Antwerpen

13:40-14:50 Eerste deel parallele sessies:

1.1 Overstromingsbeleid met 3P's: iedereen paraat?

Europa schrijft voor dat overstromingsbeheer gericht moet zijn op 3 pijlers, namelijk preventie, protectie en paraatheid. Waterbeheerders in ons land proberen dit in praktijk te brengen maar worstelen met de implementatie

van die laatste P. In deze sessie willen we nagaan welke bijdrage paraatheid te bieden heeft aan een performant overstromingsbeleid.

1.2 Overstromingsbeleid en de stroomgebiedbenadering: knelt het schoentje?

De stroomgebiedbenadering wordt gepromoot en gestuurd vanuit Europa. De implementatie ervan verloopt echter niet vlekkeloos, zowel bij rivierbekkenbeheer binnen de nationale grenzen als bij samenwerking in internationale stroomgebiedsdistricten. In deze sessie wordt nagegaan wat het belang is van overstromingsrisicobeleid op schaal van (deel)stroomgebieden, en welke de knelpunten zijn bij het in praktijk brengen van die benadering.

14:50-15:10 Koffiepauze

15:10-16:20 Tweede deel parallelle sessies:

2.1 De stroomgebiedbenadering in praktijk: leren van de riviercontracten in Wallonië

De stroomgebiedbenadering wordt in de literatuur naar voren geschoven als het optimale beleidsniveau voor waterbeleid. Ze staat echter in contrast met de huidige organisatiestructuur van het Belgische waterbeheer. Met de riviercontracten heeft de Waalse overheid getracht aan deze tegenstelling tegemoet te komen. Slagen deze er ook in bekkengericht beleid een stap dichterbij te brengen?

2.2 Ruimtelijke ordening en overstromingsbeleid: is er nog ruimte voor verbetering?

Instrumenten uit de ruimtelijke ordening spelen een essentiële rol in het overstromingsbeheer. In de praktijk blijken er evenwel verschillende knelpunten te bestaan. In deze sessie willen we de huidige instrumenten en knelpunten in het Vlaamse en Waalse Gewest in kaart brengen en nagaan welke lessen men kan trekken uit elkaars ervaringen.

16:20-16:45 Plenaire sessie: **Gelijkenissen en verschillen in Europese lidstaten**
Spreker: dr. Dries Hegger, post-doctoraal navorsers, Universiteit Utrecht

16:45-18:00 Receptie en netwerking

Meer informatie over de parallelle sessies vindt u onderaan deze uitnodiging.

Voertaal

De workshop verloopt zowel in het Nederlands als in het Frans. Elke spreker gebruikt zijn/haar eigen moedertaal. De presentaties worden telkens in het Frans en in het Nederlands geprojecteerd. In de eerste plenaire sessie stellen wij simultaanvertaling ter beschikking. Het tweede plenaire gedeelte verloopt in het Engels. In de parallelle werkgroepen zullen, waar nodig, de tolken voor korte vertalingen zorgen.

Inschrijven

Deelname is gratis, maar om praktische redenen vragen we wel voor 16 maart 2015 te registreren.

Schrijf u online in via deze website: www.grontmij.be/NL/star-flood

U kan daarbij kiezen aan welke parallelle sessies u wenst deel te nemen.

Locatie

Huis van het Nederlands Brussel, Philippe de Champaignestraat 23, 1000 Brussel.

Route: www.huisnederlandsbrussel.be/content/praktisch-0

Meer info

Het Belgische STAR-FLOOD team bestaat uit onderzoekers van het Instituut voor Milieu- en Energierecht van de KU Leuven: prof. dr. Kurt Deketelaere, prof. dr. Bram Delvaux, Cathy Suykens en Jean-Christophe Beyers, en de Vakgroep Milieu en Samenleving van de Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen van de Universiteit Antwerpen: dr. Ann Crabbé en Hannelore Mees. Ingenieursbureau Grontmij staat in voor de verspreiding van de onderzoeksresultaten.

Wenst u meer informatie? Verken dan zeker onze projectwebsite www.starflood.eu of neem contact op met: dr. Ann Crabbé, woordvoester Belgisch STAR-FLOOD-team: ann.crabbe@uantwerpen.be – 0032 477 93 65 02.

1.1 Overstromingsbeleid met 3P's: iedereen paraat?

Nationaal en internationaal wordt erkend dat overstromingsbeleid zich moet richten op het beperken van overstromingsrisico's in plaats van op het voorkomen van overstromingen zelf. De EU sluit zich bij dit discours aan door in haar Overstromingsrichtlijn te stellen dat overstromingsrisicobeheerplannen (ORBP's) zowel maatregelen rond preventie, protectie en paraatheid moeten bevatten. Ook in eigen land wordt deze aanpak onderschreven door de verschillende betrokkenen binnen het overstromingsbeleid. In Vlaanderen is de benadering expliciet opgenomen in het discours van de meerlaagse waterveiligheid en ook in Wallonië zijn de drie P's onderdeel geworden van de terminologie van het waterbeleid.

In praktijk lijkt het echter niet vanzelfsprekend om elke P met evenveel aandacht te behandelen. Terwijl waterbeheerders in de voorbereiding van de ORBP's zich voornamelijk richten op het belang van bijkomende protectie- en preventiemaatregelen, blijft de paraatheidsstrategie wat in de schaduw staan.

Deze sessie wil daarom stilstaan bij de bijdrage die paraatheid kan leveren aan de aanpak van overstromingen. Paraatheid wordt hierbij bekeken in ruime zin:

- Hoe kunnen voorspellingsystemen ingezet worden om overstromingsschade te beperken?
- Welke acties kunnen door burgers genomen worden om zich op overstromingen voor te bereiden? Welke ondersteuning kan de overheid hierbij bieden?
- Hoe kunnen lokale crisisbeheerders zichzelf organiseren om de effectiviteit van hun werking te verhogen?

In de sessie zullen de bevindingen van het STAR-FLOOD onderzoek worden voorgesteld door **Hannelore Mees** (Universiteit Antwerpen). Aanvullend zullen enkele gastsprekers hun ervaringen delen:

- **Aline Lacroix** (FOD Binnenlandse Zaken – DG Crisiscentrum) geeft uitleg bij de uitroling van het federale waarschuwingssysteem BE-Alert en de eerste bevindingen uit de pilootstudie.
- **Eddie De Block** (burgemeester Merchtem) stelt het Merchtemse noodcomité voor waarmee burgers als vrijwilliger ingeschakeld kunnen worden bij noodsituaties.
- **Joost Dewelde** (Vlaamse Milieumaatschappij) vertelt over de eerste ervaringen met waterresistent bouwen in het VMM-pilootproject in Sint-Genesius-Rode en Beersel.

Verder zal er uiteraard ruimte worden voorzien voor inbreng vanuit het publiek.

1.2 Overstromingsbeleid en de stroomgebiedbenadering: knelt het schoentje?

In deze sessie staat de stroomgebiedbenadering in het kader van het overstromingsbeleid centraal. Deze benadering wordt gepromoot en gestuurd door de Kaderrichtlijn Water en de Overstromingsrichtlijn. De afstemming van beslissingsprocessen en maatregelen op hydrografische eenheden verloopt echter moeizaam, zowel binnen de nationale grenzen als in het kader van samenwerking tussen de lidstaten in internationale stroomgebiedsdistricten. In deze sessie wordt nagegaan wat het belang is van overstromingsrisicobeleid op schaal van (deel)stroomgebieden, en welke de knelpunten zijn bij het in praktijk brengen van die benadering.

Tijdens de sessie zullen **prof. dr. ir. Patrick Willems** en **prof. dr. Jean Berlamont**, hoogleraren hydrologie aan de KU Leuven, het belang en de huidige knelpunten van de stroomgebiedbenadering inzake het overstromingsbeleid toelichten vanuit technisch oogpunt. **Cathy Suykens** (KU Leuven) zal, daarop aansluitend, de bepalingen rond organisatie en samenwerking voortvloeiend uit het toepasselijk Europees juridisch kader duiden, alsook de nationale implementatie en stand van zaken ervan. Tenslotte zal **Annie Vanslambrouck** van het ingenieursbureau Grontmij een praktijkvoorbeeld van de studie van het bekken van de Molenbeek in Ronse toelichten.

Er wordt ruimte gelaten voor een discussie met het publiek, met een focus op de weg vooruit in het omgaan met overstromingen en de synergismen tussen de administratieve bestuursniveaus en de hydrografische realiteit.

2.1 De stroomgebiedbenadering in praktijk: leren van de riviercontracten in Wallonië

De stroomgebiedbenadering wordt in de literatuur naar voren geschoven als de optimale schaal voor waterbeleid. Ze staat echter in contrast met de huidige aanpak in het Belgische waterbeheer, die georganiseerd is volgens administratieve grenzen. Met de riviercontracten (Contrats de Rivière) heeft de Waalse overheid een middel gecreëerd om verschillende relevante actoren samen te brengen voor overleg over het beheer van rivierbekkens. Momenteel zijn er 15 riviercontracten, één voor elk van de Waalse bekkens. Deze vzw's verenigen waterbeheerders, lokale overheden en middenveldspelers om samen een actieplan op te stellen. De

rivercontracten spelen daarenboven een belangrijke rol in de sensibilisering van het grote publiek rond de waterproblematiek.

De rivercontracten hebben in hun werking een aantal duidelijke raakvlakken met de bekkenbesturen in het Vlaamse gewest, maar er zijn ook belangrijke verschillen. In deze sessie willen we nagaan in hoeverre de rivercontracten er in slagen de stroomgebiedbenadering in praktijk te brengen, welke knelpunten daarbij overwonnen moeten worden en welke bijdrage zij leveren aan het overstromingsrisicobeleid.

Naast de bevindingen van STAR-FLOOD onderzoekster **Hannelore Mees** (Universiteit Antwerpen), zullen **Augustin Smoos** (SPW-DGO3) en Pauline Ducarme (Contrat de Rivière Senne) toelichting geven over de werking van de rivercontracten in praktijk. Verder zal er in deze sessie ruimte zijn voor debat met het publiek, waarbij onder meer de voor- en nadelen van het systeem besproken worden en de wenselijkheid en mogelijkheden om dit naar andere gewesten uit te breiden.

2.2 Ruimtelijke ordening en overstromingsbeleid, is er nog ruimte voor verbetering?

De instrumentenkoffer om wateroverlast te voorkomen werd de laatste jaren in het Vlaamse en Waalse Gewest aanzienlijk uitgebreid en aangescherpt. Ruimtelijke ordening krijgt hierbij meer en meer een cruciale rol toebedeeld. In de praktijk blijken er evenwel verschillende knelpunten te bestaan. In deze sessie willen we daarom de huidige instrumenten en knelpunten in het Vlaamse en Waalse Gewest in kaart brengen en nagaan welke lessen men kan trekken uit elkaars ervaringen. Hoewel immers gelijkaardige instrumenten zich parallel ontwikkeld hebben, is er toch sprake van opvallende verschillen tussen de twee gewesten.

Tijdens deze sessie zal **Bram Vogels** van de Vlaamse Milieumaatschappij een overzicht geven van de maatregelen die in het Vlaamse Gewest zijn genomen sinds de inwerkingtreding van het decreet integraal waterbeleid. **Jean-Christophe Beyers** (KU Leuven) zal, daarop aansluitend, een presentatie geven over de situatie in het Waalse Gewest. Waar relevant zal hierbij een vergelijking gemaakt worden met het Brussels-Hoofdstedelijk Gewest en Nederland.

De sessie wordt tot slot afgesloten met een publieke discussie:

- Moet de focus gelegd worden op de verstrenging van de bestaande instrumenten (bijvoorbeeld, bindende adviesverlening bij de watertoets) of moet eerder geëvolueerd worden naar de introductie van nieuwe, creatieve instrumenten (bijvoorbeeld, herverkaveling uit kracht van wet met planologische ruil)
- Hoe kan de opvolging 'in het veld' verbeterd worden?
- Zijn er nog andere manieren om de effectiviteit te verhogen?
- ...

